

BÁN O.

LEVÉL A SZERKESZTŐMHOZ!

VERSEKRŐL — MAGAMRÓL ÉS HASONLÓ KÉTES-JELENTŐSÉGŰ TÉMAKRÓL

Írta: BÀN OSZKÁR

Bán Oszkár

Kedves Zoltán!
Nem hiszem, hogy emlékeznél a dátumra, de kb. két évvel ezelőtt történt, hogy egy tavaszi este — vacsora után — azon kaptam magam, hogy majd 30 évi némaság után (amit teljességében még ma se tudok megérteni és megokolni)

egy rövid ismertetést petyegtettem le magyar ékezetek nélküli írógépen, de magyarul, Kiss József "Tűzek" című verséről. Másnap megjelentem az irodában, abban a reménykedve, hogy leközlöd. Szívesen fogadtál. Én igyekeztem nyugodtnak látszani és ennél fogva, te, kedves Szerkesztő, soha se tudtad meg, hogy miközben átlapoztad a kéziratomat, úgy remegtem minden tagomban, mint hajdanában vagy 45 évvel ezelőtt, amikor mint kócos haju fiatal diák elvittem első verseimet egy pesti szerkesztőhöz, aki — Isten nyugosztalja! — el is fogadtól és le is közölt egyet vagy kettőt ifjúkori zsenyéim közül.

Te is közlésre alkalmasnak minősítettél és le is közöltél ujonnan — 65 éves koromban — kicsirázott zsenyémet. Talán nem is bántad meg tetteid, ámbar mint később elárultad versismertetésem egy vers és versismertetési áradatot zudított a fejedre. Félek azonban, hogy ha végig olvasod ezt a levelet, meg fogod bánni irodalmi liberalizmusodat, mert közölnöm kell, hogy még ebben a levélben is van egy vers. És ez a szó, vers, a baj minden oka, a bökkenő.

"Vérszemet" kaptam első cikkem után. Estémet magyar versek olvasásával töltöttem — ez nem volt új dolog, mert említett némaságom évtizedei alatt is szorgalmasan és szeretettel olvastam Ady verseit — és csak úgy öntöttem jobb sorsra érdemes lapjaidba versismertetéseimet. Aztán egyre több és több vers és vers-ismertetés jelent meg lapjaid hasábjain. Te aztán említettél is, hogy véleményed szerint én "valami újat" kezdtem lapjaidban előbb a magyar klasszikus költők és később amerikai magyar költők verseinek ismertetésével.

szabadság
1967
aug 18

Az utóbbiért, mármint az amerikai magyar költők iránti érdeklődésemért — szerény véleményem szerint — Vasváry Ödönt, kiváló munkatársadat, az amerikai magyarság krónikását terhelő felelősség, mert ő hívta fel figyelmemet Tarnóczyra, Pólya doktorra, Kemény Györgyre és a többiekre. Engem, kedves Szerkesztő, örök hála fűz ezért Vasváryhoz, akit barátom és tudós mesteremként tisztetek. Azt hiszem nem tévedek, ha úgy gondolom, hogy te nem helytelenítetted a költészet iránt való érdeklődésemet, mert hiszen folytatod irásaim közlését; ezért hozzád fűz örök hála. Azonban tény az, hogy beküldött verseket

tartalmazó szerkesztői fiókod zsufoolásig meg van tömve ujonnan nap nap után érkező versekkel és a versírók száma is egyre szaporodik. Majdnem úgy áll a dolog, hogy sok az eszkimó, de kevés a fóka, nincs annyi hely a lapban versek közlésére, amennyi kellene.

Mivel fölvetődött az a gondolat, hogy versek dolgában tultengés van az én kedves Szerkesztőm asztalfiókjában, elhatároztam, hogy tanulmányozás tárgyává teszem azt, hogy az említett tultengés csak "helyi jellegű-e" vagy vonatkozik az egész 700 éves magyar költészet területére, azaz hogy valóban olyan tulságosan sok magyar költő van-e. Hát bizony van. A kérdés kifirtatása céljára az íróasztalomra sorakoztattam föl magyar antológiáimat, kezdve az Endrődy Sándor szerkesztésében 1895-ben kiadott Magyar Költészet Kincsesháza című kitűnő tanulmányokkal fűszerezett, 784 oldalas művével az 1966-ban, tehát tavaly a Magyar Helikon nevű cég kiadásában megjelent három kötetes több mint 3200 oldalra terjedő hatalmas méretű antológiáig, amelynek címe "Hét évszázad magyar versei". A harmadik kötetben betűrendes mutatóban a magyar költők ABC-rendben közölt névsora 261 nevet tartalmaz. A névsorban nem szerepelnek az "Ismeretlen költők" és egy egész sor ilyen vers van az első kötetben, ilyen megjelöléssel és ugyancsak nincsenek felüntetve száz meg száz népdal és népi ballada íróinak neve.

Csoda-e hát, hogy itt Amerikában is olyan sok magyar költő van. Ami az én tevékenykedésemet illeti, közölnöm kell, hogy a mai napig talán csak egy féltucat amerikai magyar költő működését ismertettem aránylag kimerítően és még jó néhány, nagyon is fontos költő műveinek ismertetésével vagyok adós ezen lapok olvasóinak. Ezek között első helyen kell megemlítenem Pólya Lászlót, akiről eddig, leszámítva azt, hogy egyszer-kétszer megemlítettem, még nem készítettem kimerítő ismertetést. Ugyanígy áll a dolog Kemény Györggyel, Szécskayval, Szabó Lászlóval, Mészáros Lászlóval, Szarvas Pállal és még néhány fontos költővel. Ezennel megígérem, hogy mindent megteszek, hogy letörlesszem szívbeli adósságomat, ha csak hitvány testi gépezetem idő előtt fel nem mondja a szolgálatot.

Arról van szó, kedves Zoltán, hogy a napokban kénytelen voltam "felfedezni" még egy új amerikai magyar költőt, éppen csak hogy nem takálom az illetőt költőnek, legfeljebb versírónak vagy még inkább — fűzfapoétának. Nem kis adag arepirongással közölnöm kell, be kell vallanom, hogy a szóbanforgó verselő — én vagyok. Először 45 éve irtam egy magyar verset és a szerkesztő úr és a tisztelt olvasók becses engedelmével alább közölni fogom.

Eszembe ötlött, hogy már innen-onnan 65 éves

leszek és az életem bizony a végéhez közeleg, ami minden ember életének természetes lefolyása. Soha nem voltam nagyon bátor fiú, mindig féltetem a drágalátos életemet, még most se szeretek repülőgépen utazni. Egyszóval az lett volna természetes, ha úgy ágyban fekvve kirázott volna a hideg és el kezdtek volna vacogni a még meg-lévő fogaim. Ehelyett azonban végtelen béke és megnyugvás volt bennem. Soha életemben nem éreztem magam olyan jól, tele örömmel, boldogsággal és megelégedettséggel. Egyszerre csak kigugrott a fejből egy négy-szakaszos vers teljesen készen úgy, ahogy itt le van írva és legföljebb csak egy-két jelentéktelen javítást csináltam rajta. Ezt a címet adtam a versnek: "Hirnök" és így hangzik:

A halál hirnök vendég volt ma nálam,
Nem kaszás ördög, szárnyas ifjú volt.
Ágyamhoz ült, megveregette vállam,
Őcsémnek véltem, hogy felém hajolt.

"Az élet végén", szólt, "tul véges harcra
Múlba-jövőbe nézünk, mély, örök."
Hűs kezkenővel törülgette arcom,
Melyet a láz könnyekkel öntözött.

"Ott béke van, nincs kín, se könny, se bánat,
Nem szól az ágyu bus országhatáron."
Szavára sóhaj hagyta el a számat
S lecsöndesült csapongó vérnyomásom.

"Pihenj, pihenj, Bátyám; még él az élet
S örülj. Ha minden ized elfogyott,
Akkor bizonyosan eljövök majd érted . . ."
Főllált. Mosolygott s futva itt hagyott.

Kedves Zoltán, hűségesen megígérem, hogy lehetőleg nem írok több verset.